

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Інститут педагогіки НАПН України
Факультет іноземних мов
Регіональний центр навчання іноземних мов
Національний авіаційний університет
Українська асоціація дослідників освіти

ІННОВАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: УКРАЇНСЬКИЙ ТА СВІТОВИЙ КОНТЕКСТ

МАТЕРІАЛИ

**III Міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції**

Умань 2020

Редакційна колегія:

Безлюдний Олександр Іванович	Ректор Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, доктор педагогічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України
Колядя Наталія Миколаївна	Проректор з інноваційних досліджень та європейської інтеграції Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, доктор педагогічних наук, професор
Бріт Надія Михайлівна	Директор Регіонального центру навчання іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, кандидат педагогічних наук, професор кафедри англійської мови та методики її навчання, Заслужений працівник освіти України
Постоленко Ірина Сергіївна	Декан факультету іноземних мов, кандидат педагогічних наук, доцент
Заболотна Оксана Адольфівна	Завідувач лабораторії педагогічної компаративістики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, доктор педагогічних наук, професор

Відповідальна за випуск:

Загоруйко Людмила Олексіївна кандидат педагогічних наук, доцент

Автори несуть відповідальність за наукову вірогідність і коректність вміщених у збірнику матеріалів

Інновації в сучасній освіті: український та світовий контекст : матеріали міжн. науково-практ. Інтернет-конф., 10 квітня 2020 р. м. Умань. – Умань : «Візаві», 2020, – 276 с.

Матеріали збірника присвячено висвітленню проблем, які обговорювалися на III міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції **«Інновації в сучасній освіті: український та світовий контекст»**, зокрема: інновації в сучасній середній освіті; інновації у вищій школі; іноземні мови в контексті глобалізації та модернізації сучасного світу тощо.

Видання призначене для науковців, аспірантів, викладачів, студентів та всіх, хто цікавиться здобутками у галузі освіти.

ЗМІСТ

Передмова	9
Галина Авчіннікова <i>Взаємне читання як спосіб покращення мікроклімату на заняттях</i>	10
Ірина Андрійчук, Леся Шевчук <i>До питання про теоретичні передумови становлення та відтворення англomовної терміносистеми галузі інформаційних технологій</i>	13
Ірина Аніщенко <i>Організація автономного навчання іноземної мови у навчальному процесі вищої школи</i>	17
Alina Babaeva, Olena Martynenko <i>Translation of Phraseological Units In The Field of Transport Technologies</i> ...	21
Olena Bevz <i>Teaching English to Learners With Special Educational Needs</i>	23
Віта Безлюдна <i>Застосування електронних навчально-методичних комплексів в системі дистанційної освіти</i>	26
Роман Безлюдний <i>Роль E-learning в навчанні майбутніх учителів іноземних мов</i>	28
Петро Бенескул <i>Формування моральної культури студентів у вищих навчальних закладах</i>	30
Юлія Біленька <i>Теоретичні засади дослідження запозиченої лексики</i>	33
Ірина Білецька <i>Лінгвокультурологія як наука про взаємозв'язок мови і культури</i>	36
Анна Богданенко <i>The Peculiarities of English Abbreviations In Mass Media Using</i>	38
Артур Бойко <i>Культура як семіотичний феномен</i>	41
Яків Бойко <i>Основні завдання формування екологічної культури учнів старших класів у США</i>	43
Ілона Бойчевська, Людмила Веремюк <i>Нетрадиційні методи викладання іноземних мов</i>	46
Аліна Бондар <i>Сленг: структурно-семантичні та функціональні аспекти</i>	47
Галина Бондар <i>Проблема формування іншомовної професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів в теорії і практиці освіти</i>	50
Яна Бондарук, Євгенія Процько <i>Роль сучасного підходу до формування граматичних навичок на заняттях з англійської мови</i>	51
Ганна Вінцевська, Світлана Деркач <i>Навчання англійської мови засобами театрального мистецтва</i>	55
Olena Halai <i>Communicative Approach To Teaching A Foreign Language</i>	57

Alla Gembaruk <i>Cousebook Evaluation And Selection</i>	58
Оксана Глушко <i>Впровадження інноваційних технологій в шкільну освіту Польщі</i>	60
Владислава Гузій, Людмила Мошковська <i>Peculiarities of Writing English Abstracts And Annotations</i>	61
Ігор Гурський <i>Композиційні особливості публічної політичної промови</i>	65
Наталя Гут <i>Місце іноземних мов у системі немовної вищої освіти Португалії</i>	68
Віталій Деркач <i>Німецький досвід дуальної системи освіти: передумови, особливості та обов'язки</i>	71
Світлана Деркач <i>Педагогіка Селестена Френе у навчанні іноземної мови</i>	73
Аліна Джурило <i>Інновації в сучасній шкільній освіті: досвід Німеччини</i>	75
Наталія Дудик, Тетяна Зевченко <i>Освітні інноваційні процеси у період світової глобалізації</i>	77
Оксана Заболотна <i>Первинна професійна соціалізація вчителів у світлі реформи «Нова українська школа»</i>	81
Віталій Завацький <i>Назви кінострічок: функціонально-прагматичні та перекладацькі аспекти</i>	85
Людмила Загоруйко <i>Освіта дорослих та деякі бар'єри до її здобуття</i>	86
Yulia Zahrebniuk <i>Social Networks In Modern Education</i>	89
Nataliya Zaitseva <i>Considering The Conditions of A Bilingual Child' Bilingualism Forming For Successful School Education</i>	91
Тетяна Зевченко, Наталія Дудик <i>Професійна підготовка майбутнього учителя іноземної мови у парадигмі вимог XXI століття</i>	94
Anastasia Pyasevych, Olena Martynenko <i>Peculiarities of Technical Lexis Translation On Basis of Automobile Terminology</i>	97
Юлія Казак <i>Аналіз проблеми підготовки до професійної діяльності майбутніх учителів німецької мови в закладах вищої освіти</i>	99
Tetiana Kapeliushna <i>The Use of Ted Talks In The ELT Classroom</i>	102
Василь Каричковський, Світлана Каричковська <i>Вища освіта в умовах трансформаційних процесів</i>	104
Марія Кирилюк <i>Метафорика німецького молодіжного лексикону та його гендерна специфіка</i>	106
Надія Ключка, Леся Шевчук <i>До питання становлення неосленгізмів як соціолінгвального феномену...</i>	109

Оксана Заболотна,
*доктор педагогічних наук, професор,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
(м. Умань, Україна)*

ПЕРВИННА ПРОФЕСІЙНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ВЧИТЕЛІВ У СВІТЛІ РЕФОРМИ «НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА»

Первинна професійна соціалізація вчителів відбувається у складних умовах, які, перш за все, пов'язані з переважно теоретичним характером навчання у педагогічних ЗВО, що спричиняють певну відірваність від практики. Крім того, стрімке оновлення знань вимагає від вчителів постійного професійного розвитку і самовдосконалення, адже «Насамперед творчому та відповідальному вчителю, який постійно працює над собою, буде надано академічну свободу. Учитель зможе готувати власні авторські навчальні програми, власноруч обирати підручники, методи, стратегії, способи і засоби навчання; активно виражати власну фахову думку. Держава гарантуватиме йому свободу від втручання у професійну діяльність» (Міністерство освіти і науки України, 2016). Особливої ваги це вимагає на етапі входження в професію, який може бути пов'язаний із розчаруванням, стресом і, як наслідок, бажанням залишити професію.

У всеукраїнському моніторинговому дослідженні навчання та викладання серед учителів та директорів шкіл за методологією TALIS, проведеному Українською асоціацією дослідників освіти у 2017 році, низка питань стосувалася програм первинної професійної соціалізації вчителів. Заданими дослідження виявлено певну невідповідність між інформацією, отриманою від директорів шкіл та від учителів. Так, майже всі директори шкіл відповіли, що у їхніх школах діють програми первинної професійної соціалізації для вчителів. Проте, в середньому не більше 2/3 учителів повідомили, що вони брели участь і таких програмах. У багатьох країнах-учасниках TALIS існує подібна ситуація, яку можна інтерпретувати по-різному: можливо, вчителі не використовують надані їм можливості або у час їхнього входження в професію таких програм не було. Згідно дослідження, подібна ситуація простежується і з програмами наставництва (менторства). Згідно з інформацією директорів, лише 10.8% українських учителів працюють у школах, в яких немає програм наставництва, але не більше, ніж чверть українських учителів повідомили, що брали в них участь (Shchudlo, Zabolotna & Lisova, 2018).

Описана вище ситуація спостерігалася на початку впровадження реформи, тому важливо простежити кроки, спрямовані на впровадження змін у процес входження вчителів у професію та їхню адаптацію. У ключових документах, що регламентують перспективи і

перебіг реформи, визначено форми первинної професійної соціалізації вчителів. Розглянемо, як вони представлені в Концепції розвитку педагогічної освіти (Міністерство освіти і науки України, 2018), плані впровадження концепції розвитку педагогічної освіти (Міністерство освіти і науки України, 2018а), а також Законі України «Про повну загальну середню освіту» (Закон України, 2020).

На рівні Концепції педагогічної освіти впровадження програм первинної професійної соціалізації вчителів передбачено у формі інтернатури, що є проміжним етапом між допрофесійною та професійною діяльністю вчителів. У Концепції зазначено, що «Особи, які після завершення навчання вперше обійняли посаду педагогічного працівника, мають пройти однорічну педагогічну інтернатуру в статусі педагога-стажиста. У цей період вони мають отримати досвідченого наставника такої самої або спорідненої спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації) з того самого або іншого закладу освіти. Програма наставництва розробляється наставником спільно з педагогом-стажистом, передбачаючи різні форми професійного розвитку (зокрема, взаємне відвідування уроків, опрацювання відповідної літератури тощо) із залученням науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти» (Міністерство освіти і науки України, 2018, р. 15). У Плані впровадження концепції розвитку педагогічної освіти рекомендовано, щоб «при розробленні проекту Закону України «Про повну загальну середню освіту» передбачити запровадження педагогічної інтернатури для «входження» (допуску) до професійної педагогічної діяльності» (Міністерство освіти і науки України, 2018а, с. 4). Простежуємо послідовність освітньої політики держави у цій частині, оскільки Законом передбачено, що педагогічна інтернатура – це «система заходів, спрямованих на підтримку педагогічного працівника закладу освіти, призначеного на посаду вперше, у провадженні ним педагогічної діяльності та набутті (вдосконаленні) його фахової майстерності» (Закон України, 2020) та визначено форми і механізми її впровадження. Згідно з Законом, заходи, що забезпечать первинну професійну соціалізацію вчителя, це: «супровід та підтримка у педагогічній діяльності з боку досвідченого педагогічного працівника (педагога-наставника); різні форми професійного розвитку (відвідування навчальних занять, опрацювання відповідної літератури тощо)» (Закон України, 2020, Стаття 23).

Програми первинної професійної соціалізації вчителя є нерозривним поєднанням інтернатури і наставництва як форм педагогічної підтримки молодого вчителя. У Концепції педагогічної освіти наставництво розглядається як невід'ємна частина професійного розвитку вчителів. Нею передбачено, що до програм наставництва залучено найкращих учителів, які консультуватимуть інтернів у процесі їхньої підготовки до атестації «у формі розроблення методичних напрацювань (уроків, сценаріїв), у тому числі, цифрових освітніх

ресурсів (відео та аудіо матеріалів, електронних підручників, сайтів, блогів, тестових середовищ тощо)» (Міністерство освіти і науки, 18). Постає логічне питання щодо критеріїв, на основі яких здійснюється відбір учителів до когорти наставників, на яке знаходимо відповідь у програмних документах реформи. У Концепції педагогічної освіти зазначено, що «Реєстр педагогічних працівників, які можуть виступати в ролі наставників, має вестись Державною службою якості освіти України на підставі конкретного переліку значущих професійних досягнень, включаючи наявність чинного документа про проходження сертифікації» (Міністерство освіти і науки України, 2018, с. 21). Проте аналіз сайту Державної служби якості освіти України виявив, що на ньому не оприлюднено вище означеного реєстру (Державна служба якості освіти України, n.d). У Плані впровадження концепції відповідальність за формування реєстру перекладено на Інститут модернізації змісту освіти, Національну академію педагогічних наук, обласні, Київську міську державні адміністрації та заклади освіти (Міністерство освіти і науки України, 2018a), що, фактично, означає низьку імовірність формування єдиного реєстру вчителів-наставників на основі показників, що демонструють якість їхньої педагогічної діяльності. Натомість, формальність підходу засвідчується врахуванням суто кількісного показника – стажу роботи на посаді вчителя, оскільки згідно з Законом України «Про повну загальну середню освіту», «Виконання обов'язків педагога-наставника покладається на педагогічного працівника з досвідом педагогічної діяльності, як правило, не менше п'яти років за відповідною спеціальністю» (Закон України, 2020, Стаття 23). Неврахування якості роботи педагогічних працівників (незважаючи на стаж роботи), бажання і вміння бути наставником можуть призвести до повернення до ситуації, яка часто існує сьогодні – коли молодий учитель виявляється сам на сам з проблемами, які виникають під час перший років педагогічної діяльності.

Звісно, неостанню роль відіграє й зовнішня мотивація вчителів-наставників у вигляді доплат працівникам, що Законом подано у такому формулюванні «Відповідно до рішення керівника закладу освіти педагогічному працівникові за виконання обов'язків педагога-наставника призначається доплата у граничному розмірі 20 відсотків його посадового окладу (ставки заробітної плати) в межах фонду оплати праці закладу освіти) (Закон України, 2020, Стаття 23). Тобто, відповідальність за оплату праці вчителів-наставників покладено на школу, адже у Законі України «Про повну загальну середню освіту» статтю 59 присвячено фінансово-господарській діяльності закладів загальної середньої освіти школи та стверджено, що «Фінансова автономія закладів загальної середньої освіти в частині використання бюджетних коштів передбачає самостійне здійснення витрат у межах затверджених кошторисами обсягів» (Закон України, 2020, Стаття 59).

Зважаючи на недостатнє фінансування шкіл, що навіть не завжди забезпечує оплату праці вчителям (Укрінформ, 2019), здаються сумнівними можливості школи щодо «встановлення доплат, надбавок, винагород, виплат матеріальної допомоги та допомоги на оздоровлення, преміювання, інших видів стимулювання та відзначення працівників (Закон України, 2020, Стаття 59). Якщо взяти до уваги, що на школу покладено відповідальність і за «оплату поточних ремонтних робіт приміщень і споруд закладів загальної середньої освіти; оплату підвищення кваліфікації педагогічних та інших працівників» осподарських договорів), не слід покладати значних надій на доплати, які стимулюватимуть досвідчених учителів-наставників до роботи з молодими учителями під час їхнього року інтернатури.

Отже, реформа «Нова українська школа» приділяє значну увагу первинній професійній соціалізації молодих учителів, передбачаючи для них перший рік роботи у формі інтернатури з підтримкою з боку учителів-наставників. Нерозробленими залишаються вимоги до учителів-наставників, які допустять до цієї діяльності найталановитіших фахівців, а також форми реального зовнішнього стимулювання їхньої роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Міністерство освіти і науки України (2016). Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

Міністерство освіти і науки України (2018). Про затвердження концепції розвитку педагогічної освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

Міністерство освіти і науки України (2018а). Про план впровадження концепції розвитку педагогічної освіти. Режим доступу: <https://on.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-planu-vprovadzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

Shchudlo, S., Zabolotna, O. & Lisova, T. (2018). Ukrainian Teachers and Learning Environment. The results of All-Ukrainian Monitoring Survey of Secondary School Teachers and Principals (by the TALIS methodology). Executive Summary. UERA: Drohobych

Закон України «Про повну загальну середню освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>

Державна служба якості освіти України. Режим доступу: <http://sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/naukovo-pedahohichnym-ta-pedahohichnym-pratsivnykam>

Укрінформ. Зарплатні борги учителям і лікарям погасять до кінця року – Президент. Retrieved on March 20, 2020 from: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2829459-zarplatni-borgi-ucitelam-i-likaram-pogasat-do-kinca-roku-prezident.html>